

EGY SOROZAT — EGY ELŐADÓ

A hallgatóság
(Erb János felvétele)

Nyilvánvaló, hogy az egyes, elszigetelt ismeretterjesztő előadások kisebb hatásfokúak, mint a sorozatok. Intézményünk, a pécsi Doktor Sándor Művelődési Központ 1958 óta egyes előadásokat csak nagyon indokolt esetben tart. Programunk évente mintegy három-négy ismeretterjesztő sorozatot foglal magában, gazdagon szemléltetve, kiváló előadókkal, lehetőleg állandó közönséggel. Egy-egy sorozat — hosszabb ideje így volt — nem szakadt meg az idény végén: a következő esztendőben — magasabb szinten — folytattuk. S egy idő múlva mégis úgy láttuk, hogy munkánk nem hozza meg a várt eredményt. Hadd hozzam példának művészeti sorozatunkat.

Az első évben *stilustörténeti* előadásokat tartottunk. A következő esztendőben tizenkét előadásban a *XX. századi művészeteket* — irodalom, zene, festészet, szobrászat, tánc, fotó, film, színház — tárgyaltuk meg. A harmadik szemeszter: *Napjaink művészete*, irodalom, zene, képzőművészet, film, ugyancsak tizenkét előadás. Végül egy *műelemző sorozat*: kiemeltünk néhány modern remekművet (pl. a lírából József Attila, Nagy László, T. S. Eliot, Voznyeszenszkij egy-egy költeményét, a zenéből Bartók Concertóját és Sztravinszkij *Sacre du printemps* c. művét), egészében bemutattuk (előadóművészekkel, vetítéssel, magnóról), az előadó azután elemezte őket, rámutatva, mitől és miért szépek. Igyekeztünk szervesen egymásra épülő ismereteket nyújtani, lehetőleg ugyanannak a hallgatóságnak. Bérletet adtunk ki — sajnos, kevesen vették, eléggé változott a hallgatóság.

Úgy ítéltük meg, a közönség tartózkodásának az előadók változása az oka: az emberek nem szívesen kötik le magukat az egész idényre „látatlanban”. Más hátránya is volt az előadók cserélődésének. Hiába beszéljük meg mindegyikkel az egész sorozatot — stílusban, szemléletben, szerkezeti felépítésben mindenki más adott, s így némileg megbomlott a sorozat egysége.

Ilyen előzmények után határoztuk el, hogy ebben az évadban új formával próbálkozunk: *esztétikai kollégiumot* szervezünk. Két kritériumot tartottunk alapvetőnek: az *állandó előadót*, vezetőt és az *állandó, aktív hallgatóságot*. Miért éppen az esztétikát választottuk? Sokszor ta-

pasztalhattuk, hogy olykor még a művelt emberek sincsenek tisztában esztétikai alapfogalmakkal, az esztétikai gondolkodás mikéntjével. Szokásszerűen használnak bizonyos fordulokat, de lényegüket legfeljebb csak sejtik. Ennek ellenére a művészethez mindenki „ért”, mindenki „érvényesen” hozzászólhat, a saját ízlése alapján bírálhat. Csak kevesen ismerik fel, hogy ez a terület is hozzáértést kíván, ezt pedig meg kell szerezni. Ilyen tapasztalatok alapján választottuk az általános esztétikai témakört.

Az előadó állandóságát viszonylag könnyű volt biztosítani. **Eörsi István** író vállalta a tematika kidolgozását s az öt előadást megtartását.

A tematika így alakult:

- I. MI A MŰVÉSZET? (keletkezés, funkciója)
- II. MŰFAJI SAJÁTOSságOK (a líráé részletesen)
- III. A MŰVÉSZET ÉS A TÖRTÉNELEM
- IV. A MODERNSÉG A MŰVÉSZETBEN
- V. A MŰVÉSZET ÉS KÖZÖNSÉGE (a műértés problémái)

A koncepció és a realizálás korábban szétváló szálai most egy kézben maradtak. Az előadó pontosan tudta, honnan, hová akar eljutni, milyen részletességgel, milyen tagolással. A szemléleti, stílusbeli, szerkezeti egység töretlenül megvalósult. A vezető személye, kedélye, közvetlensége, humora — a sorozat állandó hangulati elemeként — kedvezően befolyásolta a légkört.

A közönség állandóságának biztosítására jobb híján most is a bérletezéshez nyúltunk. A bérletek és az egyes jegyek árát nagy eltéréssel állapítottuk meg, hogy így ébreszünk kedvet a bérletvásárlásra. Bérlet azonban így is kevés fogyott. Viszont sokan jöttek el azzal a hallgatólagos feltétellel, hogy amennyiben az első foglalkozás tetszik, akkor állandó vendéggé válnak. Valóban azzá váltak, belőlük került ki a közönség zöme. Végeredményben a kollégiumnak 50 hallgatója volt, akik végig kitartottak, mellettük esetenként még 20–30 alkalmi résztvevő.

Hogy a közönség ne csak hallgató legyen, hanem aktív résztvevő is, lehetővé tettük az *írásbeli kérdésfeltevést*, hozzászólást is. Az egyre

szaporodó írásbeli kérdések okosan, lényegét érintően kapcsolódtak a témákhoz, valódi problémákat érintettek, a résztvevők aktív együttműködését, érdeklődését mutatták. Az utolsó két foglalkozás mozgalmasságát, oлдódó hangulata jelezte, hogy most kezd „belejönni” a közönség. Ezt különben szóban is elmondták, kérve, hogy folytassuk a kollégiumot, csináljunk ilyet máskor is, hosszabb távon, akár az egész szezonban.

A kollégium befejeztével feltettük magunknak a kérdést: mit adott nekünk ez a kísérlet? Tanulásokat csupán, vagy igazolta azt a feltevést, amivel útjára indítottuk, hogy az egy előadóra épülő sorozat az intenzív, alapos ismeretszerzésnek, aktív művelődésnek korszerű formája, eredményes eljárása? Kiderült, hogy elképzelésünk nem volt hibátlan, de lényegében helyes: jól végig gondolt, egységes szemléletű és felépítésű volt a témafeldolgozás, kialakult az állandó hallgatók köre. Jó kapcsolatok jöttek létre a közönség körében s az előadó és a résztvevők viszonylatában is. A hallgatók aktivitásának tekintetében is többet értünk el, mint eddig bármikor, de még mindig nem eléget.

Két negatívum a résztvevők aktivitása ellen hatott. Egyrészt nem készítettünk elő, „nem szerveztünk” indító, hangadó hozzászólásokat; teljesen a hallgatók ihletére bíztuk ezeket, márpedig — most már látjuk — biztosítani kellett volna megfelelő helyen és módon olyan megnyilvánulásokat, melyek indítékot adnak a folytatásra, felbátorítják vagy felingerlik a nehezebben megszólalókat. Másrészt a foglalkozásokat olyan kamarateremben tartottuk, ahol a közönség rögzített széksorokban ült, az előadó pedig szemben velük; hiányoztak tehát a kötetlen együttléti formai feltételei. Bár eredetileg tömegesebb részvételre számítottunk, végeredményben az 50 állandó hallgatót kedvező létszámként kell értékelnünk. Félő ugyanis, hogy lényegesen nagyobb számú hallgatóság esetében bensőséges, emberi kapcsolatok nehezen alakulnának ki. A foglalkozások számát túl óvatosan határoztuk meg, hiszen a megfelelő légkör és a kapcsolatok kialakulásához több időre van szükség. A tanulság: a jövőben egy sorozatot legalább 10–12 foglalkozásra kell terveznünk.

Dr. Bécsy Tamásné